

TOIMEENTULOTUKILAIN UUDISTAMISTA VALMISTELEVA TYÖRYHMÄ

ASETTAMINEN

Sosiaali- ja terveysministeriö on 28.5.2020 tekemällään päätöksellä asettanut toimeentulotukilain uudistamista valmistelevan työryhmän.

Toimikausi

1.6.2020 - 31.5.2021

TAUSTA

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus toteuttaa toimeentulotuen kokonaisuudistuksen, jolla varmistetaan riittävä viimesijaisen toimeentulon turva ja sosiaalista tukea tarvitsevien ihmisten oikea-aikaiset palvelut. Hallitus on myös käynnistänyt sote-keskusten kehittämisohjelman osana sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden parantamista ja rakenteen uudistamista. Työssä varmistetaan perusterveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden saatavuutta oikea-aikaisesti ja laadukkaasti kehittämällä moniammatillisia sosiaali- ja terveyskeskuksia. Lisäksi työnsä on aloittanut sosiaaliturvan uudistamista varten asetettu parlamentaarinen komitea, jonka työ ajoittuu kahdelle eduskuntakaudelle. Sosiaaliturvan uudistamisella pyritään pitkäaikaisen toimeentulotuen tarpeen vähenemiseen. Sosiaaliturvakomitean tulee pitkällä aikavälillä huomioida viimesijaisen turvan riittävyys ja sen rooli osana sosiaaliturvajärjestelmää.

Toimeentulotukilain uudistuksessa (HE 358/2014, L 815/2015) perustoimeentulotuki siirtyi Kansaneläkelaitoksen vastuulle vuoden 2017 alusta lukien. Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki säilyivät edelleen kuntien vastuulla. Toimeentulotuki on edelleen osa sosiaalihuollon kokonaisuutta. Kyseessä on viimesijainen harkinnanvarainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen vähintään välttämätön toimeentulo. Toimeentulotukilakia soveltavat Kansaneläkelaitos ja kunnat.

Hyväksyessään uudistuksen eduskunta sisällytti vastaukseensa (EV 374/2014) seuraavat kaksi lausumaa:

1. Eduskunta edellyttää, että uudistuksen vaikutuksia toimeentulotukea saavien määrään, toimeentulotukijaksojen keston ja toimeentulotuen kustannuksiin seurataan ja arvioidaan myös sitä, tukeeko uudistus tuen luonnetta väliaikaisena, itsenäistä suoriutumista edistävänä ja syrjäytymistä ehkäisevänä taloudellisena etuutena.
2. Eduskunta edellyttää, että toimeentulotukilaki kokonaisuudessaan uudistetaan. Uudistuksessa tulee pyrkiä vahvistamaan toimeentulotuen luonnetta viimesijaisena ja väliaikaisena etuutena. Tavoitteena toimeentulotuessa tulee olla moniammatillinen yhteistyö Kelan ja kuntien välillä sekä sellaiset toimintakäytännöt, jotka tukevat toimeentulotukea saavan itsenäistä suoriutumista ja ehkäisevät syrjäytymistä.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti toimeentulotukiasioiden oikeudellisen asiantuntija-työryhmän, joka työskenteli ajalla 3.12.2018 – 31.1.2020. Työryhmä nosti esiin nykyiseen toimeentulotukilainsäädäntöön liittyviä ongelmia sekä selkeyttämistä vaativia kysymyksiä. Työryhmän havainnot keskittyvät seuraaviin asiakokonaisuuksiin: Toimeentulotuen rakenne ja yhteydet sosiaalihuoltoon, perustoimeentulotuen ja sosiaalityön prosessien erillisuus sekä toimeentulotuki ja viimesijaisen vastuun kohdentuminen. Nykyisessä järjestelmässä perustoimeentulotukiasian käsittely tapahtuu erillään sosiaalityöstä ja haasteet koskevat niitä asiakkaita, joilla on muukin kuin vain taloudellisen tuen tarve.

TEHTÄVÄ

Toimeentulotukilain uudistamista valmistelevalle työryhmälle tehtävänä on tehdä ehdotus toimeentulotuki- ja sosiaalihuollon lainsäädäntöön tehtävistä muutoksista, joiden tulee vahvistaa toimeentulotuen roolia sosiaalihuoltoon kuuluvana viimesijaisena taloudellisenä tukena. Työryhmän tulee ottaa ehdotusta laatiessaan huomioon sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen liittyvä muutostyö, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyvät jatkossa maakuntatasoiselle toimijalle. Toimeentulotuen tulee uudistuksessa sosiaalihuollon rakenteessa toimia kiinteästi sosiaalityön välineenä ja osana sosiaalihuollon tuen ja palveluiden kokonaisuutta. Työryhmän tulee tehdä ehdotuksensa myös siitä, miten yhteys ensisijaisten etuuksien ja toimeentulotuen toimeenpanon välillä toimii mahdollisimman sujuvana ja miten toimeentulotuen myöntämisessä voitaisiin hyödyntää etuusjärjestelmästä kertynyttä tietoa ja sähköisiä menetelmiä mahdollisimman tehokkaasti. Työryhmä ottaa työssään tarkasteluun myös hallitusohjelman toimeentulotukea koskevat kirjaukset koskien ehkäisevän toimeentulotuen roolia sekä työnteon esteiden helpottamista.

ORGANISOINTI

Puheenjohtaja

Sosiaalineuvos Eveliina Pöyhönen

Varapuheenjohtaja

Neuvotteleva virkamies Susanna Rahkonen, sosiaali- ja terveysministeriö

Jäsenet

Johtaja Elina Palola, sosiaali- ja terveysministeriö

Neuvotteleva virkamies Mikko Horko, sosiaali- ja terveysministeriö

Neuvotteleva virkamies Joni Komulainen, sosiaali- ja terveysministeriö

Tietohallintopäällikkö Markku Heinänenaho, sosiaali- ja terveysministeriö

EU-erityisasiantuntija Liisa Leppävirta, oikeusministeriö

Johtava asiantuntija Eeva Nykänen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Tutkimuspäällikkö Minna Kivipelto, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Professori (emeritus) Pentti Arajärvi

Pysyvät asiantuntijat

Esittelijäneuvos Tapio Rätty, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Toimeentuloturvaetuksien osaamiskeskuksen päällikkö Pasi Pajula, Kansaneläkelaitos

Erityisasiantuntija Ellen Vogt, Suomen Kuntaliitto

Aikuissosiaalityön päällikkö Anne Qvist, Helsingin kaupunki
Tulosityksikön päällikkö Kati Saarela, Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä

Sihteeri

Erityisasiantuntija Ritva Liukonen, sosiaali- ja terveysministeriö

Työryhmä voi kuulla tarvittaessa muita asiantuntijoita.

KUSTANNUKSET JA RAHOITUS

Työryhmien työ tehdään virkatyönä ilman erillistä korvausta. Matkakustannusten korvauksiin sovelletaan valtion virka- ja työehtosopimusta matkakustannusten korvaamisesta. Työryhmien kustannukset maksetaan valtion talousarviosta momentilta 33.01.01.01. TY 5500830100.

Perhe- ja peruspalveluministeri

Krista Kiuru

Hallitussihteeri

Liisa Holopainen

JAKELU Päätöksessä mainitut

TIEDOKSI Aino-Kaisa Pekonen
Saila Ruuth
Juho Orjala
Jiri Sironen
Hanna Hänninen
Eila Mäkipää
Laura Lindeberg
Sampo Varjonen
Timo Lehtinen
STM/Kirjaamo
Oikeusministeriö
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Kansaneläkelaitos
Suomen Kuntaliitto
Helsingin kaupunki
Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä